

ЖИВОТВОРНА ЗАВ'ЯЗЬ УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА¹

THE LIFE-GIVING POWER OF THE UKRAINIAN WORD

Науменко Н.В.,

orcid.org/0000-0002-7340-8985

доктор філологічних наук,

професор кафедри іноземних мов професійного спрямування
Національного університету харчових технологій

Упорядкування ювілейного збірника можна небезпідставно порівняти зі світотворенням. У центрі універсуму – постать ювіляра; галактиками навколо нього розпросторюються галузі науки, у яких він залишив помітний слід; а планетами в галактиці стають учні, нащадки та послідовники ювіляра – кожен зі своїм унікальним стилем мислення та мовлення, кожен зі своїм макросвітом, із яких у сукупності виростає макросвіт Наукової та Митецької Школи.

Ця школа, головною постаттю в якій став Йосип Іванович Фиштик, чимось споріднена з Касталією – ідеальною країною, витвореною уявою Германа Гессе та увічненою в романі «Гра в бісер»: сутність цієї гри, хоча уповні й не виявлену у тексті, можна відчитати як синтез музики, математики та історії культури, а у його символіці певне явище повсякденного життя постає як цілісний образ, відкритий до тлумачень, транспозиції на мову різних мистецтв і наук. За сюжетом роману, диригувала цією дивовижною грою Колегія Магістрів, і одне з ключових місць у ній посідав Магістр Музики, який умів створити чарівну мелодію з нічого, розповісти просто про складне, а найголовніше – вивести кожного свого учня «в люди», зачарувати та зацікавити. Без сумніву, Йосип Іванович, за щасливим поворотом долі, не лише зустрів такого Магістра, а й сам ним став для багатьох.

Мистецька синестезія – явище, яке особливо гостро актуалізується на початку ХХІ століття. «Пісенна душа», концепт, що його у наші дні можна розуміти по-різному, освітлює та зігріває, перефразовуючи образний вислів Івана Франка, любов'ю великих поетів та їхніх послідовників усю нашу Україну. Із Франкової криниці черпають натхнення автори збірника «Україна у серці моєму. Поетика пісенної душі» – сам ювіляр, Йосип Фиштик; його побратими по науці Любомир Сенік, Микола Зимомря; письменники

Олесь Дяк, Михайло Базар, Вадим Крищенко... До їхньої гостинної світлиці навідується різні люди – письменники, священнослужителі, літературознавці, релігієзнавці, історики, актори, музиканти, підприємці, державні службовці. І кожному Йосип Іванович щиро радіє, для кожного знаходить красиві та образні слова. А у дружній бесіді, подекуди полемічній, народжується Істина, яка глаголить: лише поверненням до рідних джерел зцілиться сучасна людина.

Будь-яка нова книга для майбутнього читача – невідомість, таємниця, загадка, цікавинка. Надто ж тоді, коли це – надзвичайно різнобарвна (у будь-якому значенні цього слова) збірка, де образ України постає як у поетичному слові, так і в жанрі радіоінтерв'ю та наукової статті. Таким став і збірник «Україна у серці моєму. Поетика пісенної душі», який в упорядкуванні ужгородського вченого, проф. Івана Зимомря побачив світ у 2022 році, на теренах Дрогобича (видавництво «Посвіт»).

Концептуальним композиційним чинником «України...» є доречне чергування поезій і пісенних текстів із нотами, галереї фотографій змінюються науковими есе та фрагментами інтерв'ю. Інколи спостерігається й такий спосіб оповіді: лише кількома рядками констатується факт, але доповнюється він настільки промовистими ілюстраціями, що кожен читач за ними здатен відновити історію. Такою подією, наприклад, став візит третього президента України Віктора Ющенка на студію радіостанції «Франкова земля» у 2012 році (с. 103–104): тут – і відповідь на «низку болючих запитань... від мешканців Франкового краю», і вручення почесному гостеві примірника книги «Собор щоденної благодаті», і зустріч із наймолодшими дописувачами «Франкової землі». У добу панування, здавалось би, всесильної партії регіонів такі зустрічі були справжнім ковтком чистого карпатського повітря.

Оскільки осердя 350-сторінкового великоформатного видання – українська культура та духовність, воно виростає у складну філософську дра-

¹ Україна у серці моєму. Поетика пісенної душі. Збірник на пошану Заслуженого діяча мистецтв України, поета-пісняра Йосипа Фиштика / За ред. М. Зимомря. Дрогобич: Посвіт, 2022.

му-мораліте – і, вслухаючись у кожну репліку, ми можемо уявити, як розігрується дійство, як постають зі слів образи Пісні, Мови, Літератури, Історії, Церкви, Музики, Театру... А також Телебачення, Радіо, Інтернету. Про це свідчать і назви зібраних у книзі есе, діалогів, статей, наприклад: «Народження лісу: цілі на відстані душі» – нарис про Дрогобицьке лісове господарство та його пріоритети (у тому числі й участь лісників у бойових діях на Сході), прикрашений поезією Й. Фиштика «Ростуть ліси...» з присвятою Олегові Левчуку, «який у процесі праці сповідує філософію народження лісу»; «Йосип Фиштик – Микола Зимомря. Про золоте стремено на видноколах Європи» – про вихід у світ віршованої збірки «Княгиня Європи» Дмитра Павличка (котрий, на жаль, цьогоріч відійшов у засвіти, не доживши кількох місяців до 94-го дня народження); «Коллективний творчий портрет майстра пісенного слова» Зенона Дмитровського – відгук про літературно-художню збірку «Контекст України: лишаймося собою»; «Гармонія мистецької багатогранності» Павла Лехновського – про творчу еволюцію Йосипа Фиштика – журналіста, радіопубліциста, поета-пісняря; «На Україну повернись. «Чуєш, брате мій?...» «Чую!» – розмова з проректором Українського католицького університету Мирославом Мариновичем, присвячена проблемі міграції українців та єднання суспільства; «Олександр Максимов. «Франко на коні» самого Й. Фиштика – про стилістику сучасного українського художника, котрий за допомогою традиційних технік, зокрема аплікації, створює відкриті до подальших інтерпретацій картини.

...Існує багато визначень, що таке мова. Вельми оригінальне і, вочевидь, найлаконічніше з них започаткував доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри сучасної української мови Інституту філології КНУ імені Тараса Шевченка Анатолій Мойсієнко: мова – це світ світів. Обґрунтовує він свою формулу так: мова – це своєрідний світ світів, де парадигматика кожного окремого може бути розглянута на іманентному (внутрішньомовному) рівні; на рівні «мова – зовнішній світ»; осібно – мова на рівні художнього тексту. Відтак мова постає незвичайним орнаментом барв, ліній, предметів і явищ, де кожна нова ланка впливає з усвідомлення попередньої, творення нового її образу, бачення, відчуття. Це – наче соняшник, який є прообразом унікального писанкового «безконечника», надто ж у сув'язі з іншими мовами.

У кожному тексті «України у серці моєму...» метафоричні образи напрочуд удало поєднуються

з науковими термінами. Наприклад, Микола Зимомря справедливо твердить, що «мова для культури народу – це те саме, що нервова система для людини. Це – її серце. І між мовою та культурою тому існує взаємодія, взаємозалежний зв'язок» (с. 333). Ці слова особливо актуальні зараз, коли на фоні повномасштабного вторгнення росії в Україну поняття «рідна мова» актуалізується не просто як «нервова система» (яка, своєю чергою, переживає колосальні стреси та водночас допомагає їх долати) або традиційний чинник самовизначення людини, а й як потужна зброя, про що мріяла ще Леся Українка.

Ще відома філологиня Марія Федурко у бесіді з Й. Фиштиком зауважувала: «Якщо прагнемо залишитися у віках, маємо виховувати в собі, у дітях своїх уважне ставлення до рідного Слова, спрямоване на його розбудову та процвітання». Підхоплюючи ці слова, Микола Іванович наголошує: «Йосип Фиштик натхненно зустрічає 75-річчя від Дня народження та 50-річчя творчої діяльності. Митець щедро дарує своїм землякам живе слово правди й віри. Його пісня лунатиме, нагадуючи нинішньому і наступному поколінням про красу, яку народжують ясні зорі» (с. 338).

Майже кожна частинка нескінченної «гри в бісер», з яких складається «Україна у серці моєму...», за своє джерело має поезію Тараса Шевченка, – у розмовах піддаються осмисленню та інтерпретаціям рядки його епічних або ліричних творів, які щораз викликають повагу до мудрості та далекоглядності Кобзаря. «Великий Кобзар написав усього 237 поетичних творів, але у кожній його поезії слово – то патрон. А твори – це наші танки, літаки, ракети» (М. Зимомря, «Шевченко іде на фронт», с. 21). З другого боку, «Раз добром нагріте серце / Вік не прохолоне» – ця кордоцентрична метафора, як і багато інших подібного ґатунку, спадає на думку під час читання спогаду-есе Олени Моргун «Лицар Світла і Добра...» (с. 146–148).

Не секрет, що шанувальниця відомого митця мріє котрогось чудового дня познайомитися зі своїм кумиром. Чогось повчитися в нього, поділитися чимось своїм. Тому можна уявити, які почуття буяли в серці пані Олени, коли вона, будучи професійною радіоведучою у НРК України, у квітні 1998 року – в дні великого концерту «Пісенний Олімп» – чекала на зустріч зі своїм Магістром Музики: «...я відчула на собі погляд, що був мудрий, належав незнайомому чоловікові, котрий скромно стояв серед численних запрошених і спокійно, немовби вивчаючи, дивився на мене... Вже за мить ми познайоми-

лися, а розмовляючи, зрозуміли, що спільних тем у нас – безліч: говорити – не переговорити!» (с. 146). Окрім того, що він був знаним піснярем і мистецтвознавцем, Йосип Іванович виявився ще й професійним гідом, організувавши пані Олені екскурсію Трускавцем, колоритним Дрогобичем, Бориславом, Нагуєвичами, Грушевим, Самбором – котрі й стали для неї символами початку нового тисячоліття (с. 147).

І коли людина, яка міцно тримається рідної землі, відчує силу, від народження закладену у її естві, – тоді й зможе утвердитися у сучасному світі. І зробити вона це може тільки завдяки мові.

Згадаймо, що на милозвучності й багатстві української мови наголошували численні дослідники та творці; на «мовних конкурсах» 1928 та 1934 років у Франції саме за цими критеріями українській присуджували почесне третє місце, а нині, у зв'язку з війною в нашій державі, кількість людей, які вивчають «солов'їну», значно збільшилася – і не лише у Європі, а й у таких екзотичних країнах, як Туреччина, В'єтнам, Бразилія та Аргентина. *«Світ, який подарував нам Господь, живе у формі мови».*

І наукові праці та підручники, статті та нариси, і поетичні твори різного жанру – всі вони, зведені в одному томі, допомагають усвідомити своєрідний код письма Йосипа Івановича, розпізнати його. Осягнути силові поля художнього слова, відчуті читацьке осяння, усвідомити радість спів-чуття, спів-праці та спів-творення. Так, основним у цих словах є корінь «спів». Коли душі співають в унісон. А надто ж тоді, коли ювіляр виступає заспівувачем:

*Над колискою, гей над колискою,
Материнська мова піснею живою,
Материнська мова піснею живою.
Ніжний шепіт, душі трепіт,
Лине з серця, як з відерця,
Лине з серця, як з відерця,
Рідна мова, колискова...*

На перший погляд, простенькі вірші, із давно відомими римами – «серця / відерця», «мова / колискова», із характерним заспокійливим розміром... Але при уважнішому вчитуванні в кожному слові, в кожному ритмічному ході (зокрема з повторами ключових рядків) можна порівняти темпоритм цієї поезії з закрутами та дивовижними спіралі ДНК: тут органічно присутня колискова та її головний розмір – хорей, котрі віддавна є архетипами поезії в усіх культурах; поняття «плин», характерне як для мови, так і для часу; мати, яка заколисує дитину, батько, який працює в полі; розмова двох закоханих, «як зоря з росую» (цей

фольклорний образ спонукає згадати Франкове «цілий світ у краплині води», а також надати свого значення – «зоря ще не сонце, роси не висушить»).

І не дивно, що «Мову колискову», музику для якої створила майстриня своєї справи Марія Шалайкевич, внесено до колекції англійського музею кращих пісень світу, – там вона посіла почесне місце поряд із архітворами Джона Леннона та Пола Маккартні, Боба Ділана та Стінга, Джанні Моранді та Шарля Азнавура. А потім, у 2012 році, урочисто пролунала в американському Рочестері, і з просторів Нового світу злетіла у космічну далечинь (с. 144–145).

«Прип'ятські монологи» Ліни Костенко (с. 76–85) – монологи лише за назвою. Насправді це променисті солоспівви поетеси, яка, у березні 2023 року відсвяткувавши 93-річчя, так само енергійно й натхненно до своєї аудиторії доносить тільки вірші, щойно явлені на папері або в серці, ще не друковані, – бо саме так, на її думку, можна звірити художню вартість вірша, вчасно відсіяти половину й відібрати золоте зерно.

Багатьом віршознавцям і любителям сучасної української поезії ім'я Ліни Костенко відкриває «горизонт очікування» п'ятистопного ямба – одного з провідних у версифікаційній палітрі поетеси. Можна згадати хрестоматійні «Осінній день, осінній день, осінній...», «Життя іде і все без коректур», «...Ворони п'ють надкльовані горіхи», «Усе іде, але не все минає / над берегами вічної ріки», «Але ж біда народу, де на завтра / уже не залишається казок».

Є в цьому розмірі інтонація інтимності, притишеного голосу, яким Ліна Костенко говорить до всіх разом і до кожного зокрема. Але тут різким дисонансом уривається 37-річний «чорний біль України» – Чорнобиль. Поетеса занепокоєно розповідає про селян, які змушені були покинути рідні місця – і водночас про «самоселів», «аборигенів атомних резервацій», які повернулися на береги Прип'яті, але чия доля, на жаль, нікого не хвилює. Крім хіба самої Ліни Костенко:

*Згоріла ніч і всохла дика грушка.
Життя пропало і кого ж судить?
Самотня, безпритульна попелюшка
Над попелищем атомними сидить... (с. 81).*

В одному з монологів прозирає складне, практично нездійсненне завдання, що його ставить перед собою Ліна Василівна, – розповісти про Чорнобиль дітям. Та як це зробити, щоб донести до маленьких українців суть тієї великої трагедії й при тім не перелякати їх? Відповідь одна –

у казці. Саме цю казку Ліна Костенко розшукує в селах 30-кілометрової зони, де ще залишилися крихти народного світогляду, віра в перемогу добра над злом... Ось кілька фраз, які, вірогідно, увійдуть до майбутнього казкового полотна:

*В покинутих хатах Чорнобильської зони
Завелися домовички.*

*Вдень лузають насіння, вночі стережуть ікони,
Взимку плачуть, що комин холодний... (с. 80).*

І в цих словах – усвідомлення того, що природа, наділена здатністю до самовідтворення, спроможна вселити нам надію на те, що «період напіврозпаду» радіоактивного ізотопу байдужості до ближнього врешті-решт минеться, і людина постане очищеною Словом перед оновленим довкіллям.

Та в наші дні до Чорнобиля додався ще один зловісний образ – Енергодар на Запоріжжі. І тут духовна посестра Ліни Костенко – Марія Стецик виголошує новий монолог, який міг би стати заспівом до поеми, за силою рівної до «Чорнобильської Мадонни» Івана Драча:

«Коли я дивлюся зараз на дві захоплені російським загарбником українські атомні станції, то це мені нагадує апокаліпсис. Чорнобильська АЕС зараз не працює, але там час від часу вимикають електроенергію, що абсолютно загрозово, бо ці ядерні установки треба постійно підтримувати у холодному стані. Захоплена атомна станція в Енергодарі, яка є найбільшою у Європі... Російська орда штовхає людство на край глибокої прірви» (18 березня 2022 р., с. 85). Упродовж року після того, як було оприлюднено ці слова, надходили й зведення про те, що ракета «Калібр» пролетіла на небезпечній відстані вже від Південноукраїнської АЕС, що московські С-300 з території білорусі загрожують Рівненській атомній... І водночас гірку усмішку викликає бравада російських генералів, що в Рудому лісі під Чорнобилем окопувалися партизани у 1944-му – і ніхто ніякого опромінення не отримав... Тисячу разів правий був той, хто спостеріг: хоч би що робили московіти – зокрема, й у царині наукових проєктів, – то все зброя виходить. І наче цим «ученим» адресовано рядки Ліни Костенко:

Якщо наука потребує жертв,

Чому ж не вас вона перековтала?..

Скарбницю поетичних символів містить бесіда-презентація «Йосип Фиштик – Микола Зимомря: про золоте стремено на видноколах Європи», присвячена виходу у світ поетичної книжки-білінгви Дмитра Павличка «Княгиня Європи» (с. 49–59). Золото – одвічний синонім сонячного світла; стремено, чий корінь «стр-»

символізує швидкий рух (як, приміром, у словах *стріла, стрімкий, струмок, Стрий, Стримба*), – ознака зв'язку між культурами та поколіннями, відповідник латинського «естафета». А виднокіл – хоча, з точки зору географічної науки, «лінія уявного з'єднання неба з землею», – це символ синтезу слова та думки, тіла і душі, природи та культури. Тому, щоб описати кількома словами день презентації збірки – 6 вересня 2010 р., Й. Фиштик удався до такого образного плетива: «Коли останні теплі дні меланхолійного бабиного літа припадуть чолом до зажуреної виноградної лози, я спитаю у мудрого і напрочуд мобілізованого професора (Миколи Зимомрі. – Н.Н.), наскільки знаковою і неповторною виявилася його присутність у Києві».

Це було у 2012 році. У 2022-му акценти дещо змінилися: «Кілька днів тому Микола Зимомря... милувався позолоченими вересневою вуаллю вулицями Франкової юності. Відтак поїхав до столиці над Дніпром. А згодом, коли останні теплі дні меланхолійного бабиного літа припали чолом до зажуреної виноградної лози, я запитав мого побратима, наскільки знаковою була поїздка до Києва». Ці рядки можна транспонувати й у верлібр, такі вони щирі та поетичні, таке у них доречне кожне слово:

*...коли останні теплі дні
меланхолійного бабиного літа
припали чолом
до зажуреної виноградної лози,
я запитав мого
побратима,
наскільки знаковою була поїздка до Києва...*

Що ж відповідає Микола Іванович? Що вихід у світ нової Павличкової збірки – подія знакова у сучасному літературному житті. Адже «його художні образи вражають, захоплюють, зачаровують динамікою, новими асоціативним ходами, а також мистецькими барвами, несподіваними зосередженнями на тому, що виокремлює час у житті людини та суспільства» (с. 50). І переклади віршів «Життя», «О, Батьку мій небесний!..», «У Стефаніка», «Краса», «Земля з Тарасової могили», «Мовчання», «Свобода», «Молитва», «Україна», «Оранта», «Мамине слово», «Зеленим вогнем береза...» та інших (усього до збірки увійшло 111 творів) адекватно доносять думку та чуття поета до німецькомовного реципієнта.

Висловлені теоретичні думки суголосні з дефініцією Анатолія Ткаченка, яку варто навести повністю: «*Те, що колись вважали перекладом, тепер... кваліфікується то як переспів, то як перекладення, наслідування, творчість за*

мотивами, стилізація, травестія, адаптація, трансплантація, запозичення, переробка, цитата, образна аналогія, ремінісценція».

Отже, переклад – це не лише мистецтво поетичного слова, а й чинник єднання культур і (найголовніше) наук, символічний заклик до гадамерівського «руху від тексту». Цю тезу можна доповнити фрагментом поезії Д. Павличка «Душа», чиї ковані білі ямби Микола Зимомря чудово переклав німецькою у 2012 році:

*...а як торкнусь до писаної крайки,
що оббігає стан дівочий,
готовий все oddати за той пояс,
що мої пальці в небо забирає.*

*...wenn ich aber anfasse bunten Gürtel,
um die Gestalt des Mädchens gewunden,
dann würde ich alles dafür gegeben,
denn meine Finger berühren den Himmel.*

Духовна естафета поколінь і народів – явище непроминальне, здійснюване передусім через культурні контакти. Адже глобалізація, характерна для нинішнього етапу розвитку суспільства, аж ніяк не означає культурного нівелювання, уніфікації, намагання підлаштувати все під вивірену схему. Вивчення іноземних мов, читання (в оригіналі та перекладі) художніх творів різних країн на тлі виховання поваги до Рідного Слова – і є той духовний виднокід, до якого прагнемо сьогодні.

Тим-то й прикметне звертання сучасників до такого, здавалось би, старовинного жанру, як вінок сонетів. За типологічними ознаками його можна визнати символом постійного кругообігу – як у природі, так і в людському житті. Починаючи з «життєво-привітального» вінка М. Жука (1918), на сьогодні постали численні зразки цього жанру – «Юнацька весна» Л. Мосендза, «Життя» О. Тарнавського, «Ніч кохання» В. Бобинського, «Дзвени-слава» Б. Кравціва, «Вінок на березі юності» М. Вінграновського, «Хліб наш насущний» Б. Нечерди, «Серпневий хліб» Галини Турелик, «Хліб» Тамари Коломієць, «Я полем йду. Торкаю сонця віть» А. Мойсієнка. Тут мотиви інтимної та пейзажної лірики узгоджуються з філософськими роздумами про місце людини у всесвіті, з пошуками прапервин буття (вочевидь, тому багато українських вінків сонетів присвячено хлібові, праці на землі).

«Вінок» Йосипа Фиштика під назвою «Жде коней гаряча переправа» (с. 228–232) – значною мірою відступ від канонічної форми. За основу автор бере так званий «шекспірівський», або ж

«англійський» сонет зі строфоподілом 4-4-4-2; кількість творів у циклі – не 15, а 12, і характерного для вінка повторення останнього рядка попереднього вірша в наступному також немає. Натомість зв'язками тут виступають заголовки до окремих сонетів («Безплідний камінь глибину скриває», «Артерії», «Хмарка чужу в небі пісню співає», «Нараз нема двох сонць», «З гори зарано листя впало», «Лиш вільних хвиля в небо підіймає», «Вій-вітер» тощо), епіграфи з Івана Франка. Варто поглянути на заголовний для вінка вірш, десятий за порядком, по суті – розвиток Франкової теми «Ядро ж живе розростеть без впину»:

*Лункі думки без сцени в загорожі.
Не всіх з доріг стрічає перелаз.
В яких бійців сигнали на сторожі,
Котрі в вціляли в серце раз у раз?*

*Слова черстві одержу гублять,
Їх вчити можна, а прийняти – ні.
Лиш ті спроможно клен розрублять,
Що світ в своїй не зрадять біготні.*

*Із рук чийх людська зринає справа?
З душ котрих на цвіт земний впадуть слова,
Де жде коней звивиста переправа?
Зачаттям тим мережитьься канва*

*З-поміж традицій, радостей і мук.
Як Бог свобод, долає опіки онук (с. 231–232).*

Тож «чим приваблює багатьох сучасних авторів ця канонічна форма вірша? Строгістю? Спокусою випробувати себе на майстерність? Органічною потребою висловити себе у часопросторовості вінка?» (А. Мойсієнко). І перше, і друге, і третє – всі твердження справедливі. Головне – гармонізувати витончену форму з глибинним змістом.

Завершує том «Україна у серці моєму...» майстерне есе Миколи Зимомря «Пісенний простір Йосипа Фиштика». Його автор піднімає завісу над деякими таємницями творчої лабораторії ювіляра, осягає їхню проникливість і мудрість у доборі слів та інтонацій для витворення одвічної істини. Цілком доречно Микола Іванович цитує свій лист до колеги Ігоря Добрянського, згадуючи анімалістичну деталь, яка стала філософемою світової культури, – бджолу: «...Хай Ваша нива плодоносить! Про мед я також згадав, як Ви роздавали бджолиний нектар в Кошаліні» (с. 334).

Згадаймо Френсіса Бекона: «Бджола збирає пилок із садових і польових квітів, але перетво-

рює його відповідно до своїх умінь і намірів. У тому – істинна справа філософії». Чи Григорія Сковороду з невмирущою ідеєю «сродного дійства», опредмеченою в образі бджоли.

«Хто Божого Царства не прийме, мов те дитя, той у нього не увійде», – писав Євангеліст Марк. Велика радість, що Іван Франко, як і його нащадки та дослідники (зокрема і Йосип Фиштик), несли і несуть тепло у ставленні до всіх оточуючих, мов до дітей, аби допомогти їм побачити Царство грядуще. Але більша радість – у тому, що нові покоління зберегли у своїй душі оту часточку дитинності, яка дозволяє кожному отримувати втіху від усього побаченого, – а коли побачене пропущено крізь призму багатющого досвіду, то воно стократ яскравіше стає, бо оправлене в Слово.

Усе починається з мови – і кожен день, і кожен рік, і кожен вид людської діяльності. Виникла думка, враження від якогось несподівано яскравого предмета чи явища – і людина поспішає заявити про неї словом, дати їй свою назву, як колись прапредок Адам давав імена рослинам і тваринам... Навіть якщо Нестор-літописець творив свою «Повість минулих літ» практично у повному усамітненні, він повсякчас думав про своїх майбутніх читачів – «чительників», як говорили в пізніші барокові часи, – і звертався до кожного з нас із запитанням «Звідки єсть пішла Руська земля?» Відповіддю на нього може бути одне просте речення – «З мови». З мови, яка завжди була й лишається головним визначником естетичного чуття та менталітету всіх народів.

«Світлом слова – трунком із чаші Радості» називав свого часу уродженець Срібної землі Василь Марко віршовий доробок Йосипа Івановича Фиштика: «Гармонійність поетичних узагальнень, що створюють мікросферу довіри... Тут не слід шукати ускладнених витків чи метафоричних *ключів від форту Буаяр...*». Ці слова спадають на думку, коли бачиш довгий ряд назв у змісті до збірника «Україна у серці моєму...», які самі собою спонукають прочитати їх, спроеціювати на свій естетичний досвід, зрозуміти кожне слово, спрямоване до серця та розуму.

І, як-от автора цієї статті, надихнути на власну поетичну творчість:

*Поет би кожен написав волів
Про те, за що живе він і страждає, –
Але в тезаурусі казкових слів
Ніяк поет свого не відшукає...*

*І композитор пісню би створив
Для тої, що його давно чекає, –
Та хоч який майстерний солоспів,
А нот своїх у нім, на жаль, немає...*

*І тільки той, хто у людські серця
Подивиться очима мудреця –
Знайде завжди потрібне слово й тему.*

*А допоможе їм любов у цім.
Бо де ж, як не у серці дорогім,
Свої ми ноти та слова знайдемо?*

Отож читаймо, слухаймо, думаймо, творімо!